

spali z malim Jančekom. Vidlo se je na gomajco, kak je ertarova hiša. Prišla skūšnjava, kak mačka. K sebi so jo stisnoli, kobacali. Prebūdili so se pa so nikaj ne meli vu rokaj. Ešče skoz lūknje pride. Največkrat kak mačka pride. Vu sne si na človeka, na prsi vleže, pregnati je ne more, za pomoč ne more kričati. Skušnjava je kakša žena, štera sama za to ne ve.

Trešlika pše. Inda sveta je dosta trešlike bilo, od sada, žmetnoga dela se vrazo.

Zna bajati. Ona ne ve nikše baje. Bajilo.

Straje dobila. Inda sveta so bili beli kožūhi. Na rokavah je remen bio, da so okoli vezali. Na smrt je bio betežen, zalūštala se njemi voda. Dekla na sebe vzela kožūh, mrzlo je bilo, bežala je, nika jo je po hrbti ščukalo, kak je z rokov mahūtala.

Prestrahšena je. Vse je mrtvo. Ne more delati. Či kaj močnoga je, dregeče.

Od vörkov se čte na vodo. Či pride večer ali v gojldno, živo vogelje lūča vu vodo, po dnevi ne. Ništerno živo vogelje breči. Vörki vas je pet, nej vas je pet, ka ste štirje... nej vas nikaj. Vörki, či ste moški pod moško kapo, či ste ženski pod ženski pocio, či ste dečaki pod dečakin krščak, či ste deklini pod deklinovo kito, či ste šterski pod štersko palico, či ste ciganski pod ciganski robec, či ste dečinji na deco. Tak se tūdi od stvari čte, od krave, od kobile, od svinje. Jas vas preganjam, odeganjam...

Jelte, to so stare reči. Ravno zato sam je popiso, da se ne zgūbijjo. Kaj takšega zdaj že ne verjemo.

V. Dolenci.

K.

Stare navade.

Iz vseh krajev naše krajine sam je pobiro duga leta. Namen mi je bio, da je rešim pozabljenja. Spiso sam dobre, spiso sam smešne. Či bi kaj vō pūsto, bi slika ne bila popuna. Zato se pa naj nišče ne pači. Zdaj že vsako dete zna, kaj je šatringa.

Miklošovo. Večer 5. decembra za Mikloša se obleče. Na sebe vzeme belo kiklo, za srakico belo janko, na glavo z papera pūšpekov klobūk, z prediva si napravi duge vlase, brado. V roke vzeme s kukuršča napravleni križ. Ma sprevodnike, brezi klobūka, oni si pocio denejo na glavo. V rokah lanc i bot. Hodijo od hiše do hiše, kde je deca. Mikloš s ednim vu hišo stopi, drugi vōni ostanejo, s lancom rogačejo. Mikloš pravi deci: Boga moli. Boga moli. Deco podeli s orehami, s šklocajmi. Ižakovci.

Na Miklošovo — oča so pripovedavali — so z lancami sagali. Kakši prt, pod prtom lance ali bõrkle vzeli. Služo je pri nas edne babe sin. Vsikdar je domo hodo spat. Na Miklošovo mati na sebe vzela beli prt, v tikev svečo pa pred njega šla. Ne se je več domo trūco. Krajna.

Polaziči so prišli. Prgiščo orehov dobijo. — Po polaziči hodijo na Barbarinje, na Lucinje, na Števanovo (v Brezovici, Gumljici i Nedelici), na Janošovo (v Tõrnišči), na novo leto. Na Janošovo s pametnicov. Staromi pravijo: Friški, friški, zdravi, zdravi. Dekli pravijo. K moži, k moži. Po polaziči sam hodo na Barinje. Notri stopim vu hišo, doli pokleknem pa se prekrižim i začnem: Bog vam daj telko prasičkov, kelko na mojoj glavi vlasičkov. Na slednje: Sreča k vam, mi pa od vas, pic, pic. Domači pa ga posipljejo s prosom, da do kokoši bolje nesle. V dostih mestah so me ne notri pūstili. Pri nas bi skoro dveri doli vrgli. Krūh, pogače dobijo. — Hvalen bodi Jezuš Křistuš. Bog vam daj dobro leto, srečo, zdravje, veselje, obilje v etom leti, vsega zadosta, dūšnoga zveličanja pa največ. Bog vam daj telko korčičov žita, kelko na mojoj glavi vlasičkov. Bog vam daj telko korčičov pšenice, kak. . Ječmena... Vaš vert tak črstven, kak jelen vu logi, vaša vertinja so tak črstvi, kak srna vu logi, vaše dekile so tak črstve, kak šibe na vodi, vaši dičaki so tak črstvi, kak zavec vu logi. Hvalen bodi Jezuš Křistuš. Tõrnišče.

Korčič je meo 62 litrov, 2 škafo, 20 vaganov. Prišeo je eden goričanec iz bregov v Tõrnišče, so ga zvali za keblička, da je on korčič za kebeo pravo. Ne je rad to ime čūo. V Čakovci na senji eden iz drūge vesi, neznajoč njemi pravi: No, hodte keblič, cente mi to kravo, kelko je vredna, kúpim jo. „Te pa ti mene za kebliča zoveš?“

Na Števanovo so mi stara mati — v Tõrnišči — novo leto želeli. — Pred novim letom, trem kralom pesmarje hodijo. Siromaškeši. Pogače dobijo. V ncči ž njimi ide eden moški, da je brani. Ka delaš? Pogače pečem pesmarom. Tõrnišče. Na novo leto, na vūzem so se dekile po meši domo paščile, da do bolje ženjale. Tõrnišče. Na Krajni se mož čemerio, da se je žena nikdi zamūdila, kakša nesreča zna biti.

Na sveti post žena ne ide k sosedī. Vu okna, na dveri de-nejo hrastovo vejko. Tam ostane do treh kralov. Vert na vankiši sedi pri obedi, da de njemi živina debela. Na to pazijo, da je nišče ne naide pri obedi. To bi nesrečo prineslo. Ižakovci.

Na sveti post poldne doli zaprejo, da je nišče ne naide pri obedi. Po obedi idejo po drva. Ne sme čteti, ešče dremati more.

Na sveti post so pod stol ništerni silje, orno železo devali. Na sveti post ne sme v kraj iti od stola, kak dugo se ne naje. More na vankiši sedeti, da de svinja, krava debela. More kravi iz košare jesti dati. Na ognjišči lonec more podveznoti, te do kūri jako nesle.

Na sveto noč se dekla — v Törnišči — muje, gledalo pod vankiš dene, vidila bode onoga, ki jo vzeme. Kda na polnočnico idejo v Domajinci, dekla vküp zagrne prajanco, ogenj. Kda domo pridejo, gledajo. Pepel vküp spadne. Či je škrinja, nikak merje. Či je kakša glava, konjska ali kravja, zgine. Dekla s žlicami rogače po polnočnici, da leže delavce dobi. Celo noč posvet gori. Očin je škrtlaš bio, po polnočnici so vgasnoli. Pa kak so na klopi ležali, nika jih je tak pod stol vrglo, da so zörjali.

Božič. Vejka visi z plafona, na vejko zvežejo šifrice, jaboka, fige mandale. Nova navada. Inda ne bilo. Na Krajni se zove: Betlehem. Tü vejke na steno pribijejo, oreje požlačene, jaboka navežejo.

V Soboti v glaži prinesejo vodo pred Treh kralovom. V Törnišči pütricam, kantam, grlo zavežejo, zakrijejo z robcom. Do treh kralov en kokotov stopaj je dugši den.

Balaž prvi rezač. Dva-tri trsa se obrežeta. Vu gorah so takši, da to opravijo. Pred suncom se more obrezati. Gumilica.

V Törnišči pesmarje po svečnici hodijo. Pridejo iz Lendavske, Črensovske fare. Ništeri so pred bojnov ne zadovoljni bili s pogaçami, meso, peneze, zabel so želeli. Ništerne babe piti prosijo, celo pijane hodijo. M. Poljana.

Na toplo proško k Šebestjani so belice nesli. Ženske deci z brezovov vejkov so vüha zdregale, vejko na oltar denejo, pa kakši dar. Na mrzlo proško vsikdar eden človek na sveti zmrzne.

Presmec. Na cvetno nedelo vu cerkev nesejo mali šopek, snopiček z ibojne. Vu cerkvi blagoslovijo. Iz presmeca nika pride vu vinjak, nika na streho, nika na njivo. Ižakovci. Po tom imeni presmeca v Dolenci ne poznajo. „Mačice“ i oni vu hišah zdržijo, na vüzemsko nedelo popoldne odnesejo na njiva, vu pšenico, tam boga molijo, zato so pa v Dolencih večernice na vüzem okoli štrte vöre.

V Soboti v pintašnih glašah vodo prinesejo na Velko soboto. Z blagoslovenoga ognja ogen, vogel denejo. „Idi, je ešče“. Vse minolo, eden je razgrinjao pa iskao vogelje. — Na Velko Soboto vüzemnice kūrijo.

Vüzem. Na vüzem rano stanejo, pred suncom idejo vö Boga molit, da zdravi ostanejo. Vüzemski sopi, ki dolgo leži. Na Krajni, v Soboti sojo remenke, pisanice. V Törnišči ne ga. Ki prvele domo pride s blagoslovenim mesom, tisti de prvi brač, prvi kosec.

Na Risalski post večer pobje s bičami pokajo. Comprnice zganjajo od hiše. Ižakovci. Na risalsko soboto ščipkovo vejko denejo na dveri štal, hlevov, na druge dverca, da ne pridejo comprnice, da bi kvar včinole pri živini. Comprnice so žene, v belom prti, pri mesečini se koplejo.

Kres (kräs) na Ivanovo. Ogenj naloži, praprok na njem smodi, na njega sede. Skühajo ga, mujvajo se, proti boli glave. Vsaki, ki pride k ognji, prinese drva. Ka iščeš tü, či si ne prinese drv? Praprok i drugo travo vužgejo, eden ovoga naganjajo. Mati, jas tüdi idem s Ferenčekom, njemi ožarim praprok i rože, da si na nje sede, da de bolje friški. Inda sveta so si dekle meo okoli pojatile, da do bolje znale žeti. Ebet tüdi nesejo na kres. Korine domo odnesejo, na hlev denejo. Törnišče.

Trobino slūžijo na Krajni. Na Poljani kermino. Stari je za kermen küpo dva akova vina, za ništerne dni mro. Pri zeti si je dao vlase zrezati, z Bogom njemi je pravo, jas več tü ne mo hodo. Poljana. Lüdje pri stoli sedijo, pa ne ga vina. Hitro vino küpi! Virostüvanje. Prvele mo pokapali, siromak sam, na stoli vsikdar mora biti vino, žganica.

Na kerfanje (romanje) hodi k Sv. Trojici. Krajna.

Kaline, korine zvezane vu püšel. Je i zmes ščetalje, valentinke, sunčavnica. Blagoslovi se na Velko Mešo. Doma na streho položijo. Kaline skučene, z melov, s toplov vodov, s plavišom polejane, kak močnik, na otekle kotrige devajo. Proti Šušom. Ove korine i ostale kaline se zosečejo, se vržejo vu krop. Na sveto noč se ž njov mujvajo, da je ne de glava bolela. Törnišče. Na Porcijunkulo v Varaždini je dobila vu šekeštiji od dečakov (dvorjeniki), cvetje na krüh devala, kravi dala, da bi boljše mleko bilo.

Krüh se položi na stol, da vrezani kraj ne gleda proti dveram, da bi na dveri ne odišo blagoslov, kak nemec pravi: Der Segen Gottes entweicht dann durch die Tür. Na opak ne denejo krüha na stol. Či ga načne, pazi, da ga lepo, vednako vreže. Či se njemi ne posreči, laže. Krajna. Doli spadnjeno džtino gori vzemejo, küšnejo, pojejo ali vu skledo vržejo.

Kukurco lüpat pridejo brezi zvanja. Eden k ovomi. Lüpače v račun vzeme vertinja, vsakšemi da dve pogači. Dostokrat jih telko pride, da znovič mora pečti. Pogače domo nesejo. Či ne pride

dosta lüpačov, pogač dosta ostane. Nedelica. V drüghih mestah lüpače zovejo.

Či lastvico prvle čüje, kak vidi, tisto leto de dosta gučo. Či pa prvle vidi, tihi, miren bode, nikomi ne de proti gučo. Törnische.

Lište so bile vu cimpranih hišah za tanjere, za skledo. Kusta klop pod lištami. S bratom Jožekom sva vküp spala, radiva sva si bila. On je mro, mali ftiček — slaviček prileto, na lištah je leto (lëto).

Či tikvi sadi, mora fest lagati. Kda je šla tikvi sadit, srečala dečka iz Rakičana, pitala: Si ne vido, da so par (kde gvant parijo) pelali pa prevrgli. On nikaj ne znajoč je pravo: Ne. Ona se je veselila, da je zlažala, bajala je, tikvi do njoj velke, liki par. Laži cvetejo. Sobota.

Margetica povej mi, povej, kde ta mo se ženila. Margetica z leti, pokaže kraj.

Na mlado nedelo ide na cintor, zagradi zemljo z groba, prvle, kak sunce gori pride. S tov zemljov či koga posiplje, de njemi srce začnolno merati. Törnische.

Na mlado leto je pred suncem trikrat zvao: Gospa lastvica. Ne de več pri hrami podgan. Dolenci. Na novo leto za celi svet ne ide ženska, dekla k sosedi. Nedelica. Čedno.

Prinesla je na molitev. Odked ste? Iz Vuče Gumile. V štero faro slišite? V Mravsko (luteransko). Zdaj sam prišla. V soboto de Velka Meša, te tñdi pridem. Jako lepo. Tak so moje mati delali. Ne sam mogla k Trojici iti. Betežna sam bila. Törnische. Na Tišini so inda luteranje k meši hodili, zdaj že v Bodonce ali v Soboto hodijo. Trplan püconski farar Marijo častio, zorjenice držo. Njegov naslednik Cipot je šteo proti gučati.

Po Martinovom več ne kričijo goske. Martin se je med goske skrüo, one so ga ovadile. Krajna. Či na Martinovo lahko zatekneš pütro z zelenim listom trsa, dosta bo vina. Na Martinovo lagev zalijejo i pribijejo. Vino je že. Martin je tñ, on ga bode krsto, jas bom ga pa pio. Törnische.

Mladi petek, Zakaj si me ne opomino, da bi v jesi vodo vlejala, da bi se jesi ne skvario. Krajna.

Pavlovo sred zime. Kmet ešče mora meti polojno krme. Na Pavlovo koma sunce sija, če v skloznje, ta ešče sneg pride. Či na Pavlovo lepo, tržci se veselijo. Dobro leto bode.

Inda sveta je vsaki moški (meo turbo, vu njoj pipo, pikšeni (piksäni) kamen (piksänjak), gobo pa ocel.

Gomboc je pravo, da je on glavo v turbi meo, kda se je ženo. Žena njemi je velika manjica bila.

V Soboti lüščanje od remenk na njivo nesejo, na Krajni okoli hiše potoriijo.

Pastirje na paši ogen nalagajo. Kda domo ženejo večer, vküp zgrenejo, križ napravijo, eden vogel na stran lüčijo — vragi, da se ne de šo segrevat k ognji i ne prežene Marije, ki se pri ognji segreva.

Skalo za tram. Prišo riftar. Skalo na dvoje. Edno vert, drügo riftar. Pa so si gori rezali. — Tkalec. Vertinja doma zvagala predivo, kelko füntov je. Tkalec tüdi zvago i na skalo narezo.

Baba. Ceska baba na Krajni. Babica v Beltincih dobi peneze, da plača vu oštariji. Či botra plača, babici ostane.

Tühinec domače pri stoli naide, pravi: Bog žegnjjaj. Domači odgovorijo: Bog lonaj.

Bogi den ta kradne.

Pride po rože, semen ali po kakše domače vrastvo. Dobi. Prvle, kak odide, pravi, hvalo pa ne mo, naj se samo hvali.

V meseci se vidi orač, jünci, mesec je gori potegno. Poljančar či mladeniča (mesec mlád) vara, doli vzeme krščak i se prekriži.

Rožac. Sobotá. Božja dogá, pišejo Kolarove biblije. Goričanci pravijo, da je sv. Peter rob postavó, rob naleko. Boža dogá v Törnišči se vu stüdenec, vu vodo podpre i tak vleče. Mati pravi deteti: Ne idi, gori te potegne.

Bes te dao.

Žmeten porod je mela. So jo poročili Mariji Törjanskoj. Dobra je gratala. Šla k Velkoj Meši v Törnišče. (Rakičani).

Pocio. Pod pocio. Vlase so njoj zrezali, znamenje, da je ženska. To je inda sveta bilo.

Peča. Robec, prt okoli šinjeka i na glavo.

Podareji na Ravenskom, po kodivanji na Dolinskom. Prišla stara, ž njov mlada, pravla je: Vzela je. Dobi pšenico.

Plesica. Težaka iz V. Poljane, plesico iz Hotize ali iz Bistrice!
V. Dolenci.

K.

TEČE MI, TEČE BISTRA VODA . . .

Narodna.

Teče mi, teče bistra voda
Skoz etoga mosta zidanoga,
Ge se je Mécika zmvjala,
Nemilo se je jokala.

Nikaj ne joči, vej se šče boš,
Gdare bom jaz k soldakom šo;
S etoga kraja na drügi kraj,
Nede me več nazaj.

„Mécika, kaj pa za'n püšlec bo,
Gdare bom jaz k soldakom šo?“

„Z rožmarina zelenoga,
S fajglina plavoga.

„Zakaj pa ravno zelenoga,
Zakaj pa nej ardečega?“

„Zakaj bi ravno ardečega,
Da sam jaz žalostna!“